

DÜNYA TÜRK FORUMU WORLD TURKIC FORUM

4. DÜNYA TÜRK FORUMU İSTANBUL DEKLARASYONU (TASLAK)

Bu yıl tüm alt aktiviteleri ile birlikte **Çanakkale Şehitleri'**ne ithaf edilen **Dördüncü Dünya Türk Forumu**, 23-25 Nisan 2015 tarihleri arasında İstanbul'da Gorrión Otel'de yapıcı ve samimi bir ortam içinde gerçekleştirilmiştir. Türk - Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi (TASAM) tarafından düzenlenen 4. Dünya Türk Forumu'nda "**Kamu Diplomasisi, Medya, Enformasyon**" ana teması üzerine odaklanılmıştır. Toplantıya, bağımsız Türk dili konuşan ülkelerden ve Türk Diasporalarının bulunduğu yaklaşık 60 ülkeden düşünce ve kanaat önderleri, sivil toplum ve düşünce kuruluşlarının yöneticileri, akademisyenler, Türkiye ve katılımcı ülkelerden ulusal parlamento üyeleri, senatörler, bakanlar, E. Cumhurbaşkanı ve Başbakanlar, çeşitli seviyelerde protokol temsilcileri, Türk Konseyi Genel Sekreterliği, TÜRKPA Genel Sekreteri, TÜRKSOY Genel Sekreterliği, Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, gözlemci diplomatik misyon temsilcileri ve ilgili uzmanlar ile medya temsilcileri katılmışlardır. 23 Nisan 2015 günü Forum Akil Kişiler Kurulu üçüncü toplantısı yapılmış, 24 Nisan 2015 akşamında ise düzenlenen törenle 2. Türk Dünyası "Kızıl Elma" Ödülleri sahiplerine tevdi edilmiştir.

Bu çerçevede, Yeni Bölgesel "Küresel Yönetişim; Kamu Diplomasisi, Medya, Enformasyon", "Devlet Doğasının Değişimi, Beklenti Yönetimi ve Güvenlik; Kamu Diplomasisi, Medya, Enformasyon", "Kamu Diplomasisi, Medya, Enformasyon; Türk Dünyası ve Diasporaları için Yeni Perspektifler", "Yerel Yönetimler", "Sivil Toplum", "Medya", "Özel Sektör", "Üniversiteler ve Akademi", "Sinema ve TV Yayıncılığı", "Turizm, Kültür, Tanıtım ve Kamu Diplomasisi", "Türk Dünyası ve Diasporalarında Algı Yönetimi", "Sosyoekonomik ve Kültürel Entegrasyon", "100. Yılında Ermeni Sorunu", "Türk Dünyası Öğrenci ve Akademisyen Değişim Programları", "2015 | 100. Yılında Türk Dünyasında Çanakkale Ruhu" konuları ele alınmıştır. Ayrıca, bu hususlarda Dünya Türk Forumu katılımcısı ülkeler ve diasporalar arasında işbirliği gerçekleştirilebilecek alanlara dair görüş teatisinde bulunulmuştur.

Forum çalışmalarını sonucunda:

1. Dünya Türk Forumu adıyla daha önce gerçekleştirilen etkinlikler sonucunda kabul edilen sonuç bildirimleri teyit edilmiştir.
2. **Milletler arasında kin ve nefret duygularını tahrik eden, bazı ülke ve toplulukları itibarsızlaştırmak için yapılan girişimlerin tamamen reddedilmesi gerektiği güçlü bir şekilde vurgulanmıştır.**
3. 1915 olaylarının ardından geçen 100 yıl içerisinde yazılan psikolojik hikâyelerin tüm insanlığın kabullenmek zorunda kaldığı "siyasi gerçekler" hâline getirilmeye çalışıldığı not edilmiştir.
4. **Türk Diasporası'nın yeni süreçte küresel ve bölgesel sorunların çözümünde önemli roller üstlenebileceği** ancak bu konuda ciddi yapısal sorunların bulunduğu tespit edilmiştir.
5. Ortak dil geliştirilmesi konusunda gerçekleştirilen faaliyetlerin takdirle karşılandığı belirtilmiş, yine de konuyla ilgili olarak medya, STK'lar ve resmî organlarca kat edilmesi gereken uzun bir mesafenin bulunduğu not edilmiştir.
6. Ekonomik, ticari ve siyasi anlamda mevcut ortak çıkar alanlarının güçlendirilmesinin ve yeni ortak çıkar alanları oluşturulmasının, Türk kimliğinin idamesi ve takviyesi bakımından hayati önem arz ettiği vurgulanmıştır.
7. Türk kimliğinin İslam ile özdeş olduğu gerçeği göz önünde bulundurulmakla birlikte kendilerini bizzat Türk kimliği ile tanımlayan gayrimüslim ulus ve topluluklarla ilişkilerin daha da geliştirilmesi gereği not edilmiştir.
8. Tepkisel çıkışların, rakiplerin işini kolaylaştırdığı gerçeği ve proaktif yaklaşım geliştirilmesi gereği not edilmiştir.

DÜNYA TÜRK FORUMU

WORLD TURKIC FORUM

9. Türk'ün Türk'e propagandasının kolay olduğu, önemli olanın kendimizi başkalarına anlatabilmek olduğu, bu nedenle küresel ve bölgesel güç dağılımını ve belli başlı ülkelerin iç siyasi durumlarını; uluslararası alandaki dostları, rakipleri ve düşmanları bilhassa maddi ve manevi unsurları göz önünde bulunduran esaslar üzerinden belirleyen dengeli yaklaşımlara ihtiyaç duyulduğu dile getirilmiştir.
10. Özellikle Kıbrıs konusunda ama genel olarak modern zamanların tüm meselelerinde medyanın önemli bir güç olarak görülmesi vurgulanmıştır.
11. Yurtdışı Türkler veya Türk Diasporası'nın buldukları ülkelere entegre olması ve özellikle siyasi katılım konusu tartışılmıştır. Türklerin azınlık psikolojisinden çıkması konusundaki görüşler de dile getirilmiştir.
12. Medyanın önemi düşünülduğünde, Türk Dünyası'nın birbirinden daha fazla haberdar olabilmesi için; Türk devletlerinde yayın yapacak ortak televizyon kanalının, Türk Keneşi koordinasyonunda kurulum çalışmalarının hızlandırılması ve bu kanalda sanat, kültür, bilim, siyaset gibi konularda programlar yapılması not edilmiştir. Buradaki temel sorunun; tüm Türk boylarının birbirini anlaması noktasında yaşandığı dile getirilmiş ve çözümün ilk aşaması olarak "ortak alfabe" önerisi üzerinde durulmuştur.

Bu çerçevede karara bağlanan hususlar şunlardır:

13. Türk Dünyası ile ilgili faaliyetlerde millî menfaatler ve küresel reel politik zorunluluklar göz önünde bulundurulmalıdır. Bu faaliyetler iç siyasi kutuplaşmalara, bölgesel ya da küresel güç mücadelelerine ve ideolojik tartışmalara feda edilmemelidir.
14. 1915 Olayları ile ilgili tepkisel ve savunmacı tutum tümüyle terk edilmeli ve özgün, dengeli söylem güçlendirilmelidir.
15. 1915 Olayları ile ilgili olarak; resmî makamlara, sivil toplum kuruluşlarına ve Diaspora çalışmalarına önümüzdeki hassas dönem için ışık tutacak bir stratejik vizyon belgesi önerisi hazırlamak üzere farklı disiplinlerden uzmanların yer aldığı 7-8 kişilik bir komite oluşturulmalıdır.
16. 1915 Olayları ile ilgili olarak, bundan sonraki çalışmalarda, hukuki ve bilimsel bakış açısıyla, ulusal ve uluslararası gelişmeleri de göz önünde bulunduran, tarihî istatistikî bilgi ve belgeleri ön plana çıkaran ciddi kavramsallaştırmalar ve tanımlamalar yapılmalı; sorunun çözümüne katkı sağlayacak olan önemli kaynak kişi ya da grupların çalışmalarının ideolojik arka plan nedeniyle dışlanmasına son verilmelidir.
17. 1915 Olayları gibi ciddi sorunlarda Türk dünyasının çıkarlarını savunma konusunda sadece resmî kanallarla yürütülen mücadelelerin yetersizliği açıktır. Bu nedenle sivil toplum kuruluşlarının ve Diaspora'nın daha bilinçli bir şekilde faaliyet göstermesi için ihtiyaç duyulan zemin hazırlanmalıdır.
18. 1915 Olayları hakkında geniş kapsamlı kitap ve çalışmaların yanında Ermeni iddialarına ilişkin arşivlerimizde yer alan resmî belge ve bilgilerin kolayca aktarılabilceği kısa broşürler hazırlanmalı, bu broşürlerde Türk tezinin okuyucuya kolayca aktarılabilceği bir dil kullanılmalı ve broşürler halk ve karar alıcılara ulaştırılmalıdır.
19. Anadolu, Kafkaslar, Kıbrıs, Irak, Doğu Türkistan gibi bölgelerde Türklere karşı uygulanan katliamlar üzerine araştırmalar yapılmalı, konuya ilişkin bir ansiklopedi oluşturulmalıdır. Ayrıca, bu olayların dünyaya aktarılması için çalışmalar geliştirilmelidir.
20. Çanakkale Savaşları, tüm yaşananlar ve sonuçları ile Türk devletlerinin tarih dersi kitaplarında yer almalı, tüm Türk coğrafyası için önemi vurgulanmalıdır.
21. Çanakkale'de savaşan, şehit olan tüm Türk toplumları adına bir Türk Dünyası Anıtı yapılmalı, bu anıtta kendisi de Çanakkale'de savaşmış olan Ahmed Cevad'ın "Çırpınırdı Karadeniz" şiirinden uygun görülen bir bölüm yer almalıdır.
22. Türk Diasporası'nın yeterli etkinlik düzeyine ulaşabilmesi için yapısal dönüşüme ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle Diaspora, köken ülkelerde bulunan sosyolojik yapıların uzantısı olma özelliğinden bir an önce kurtarılmalı ve buldukları ülkelerin vatandaşları olarak özgün faaliyetlerde bulunan toplumsal gruplar topluluğu hâline gelmesine imkân tanınmalıdır.

DÜNYA TÜRK FORUMU

WORLD TURKIC FORUM

23. Medyanın gücü göz önüne alındığında, Diaspora'daki Türklerin yaşadıkları ülkelerdeki basın kuruluşlarında yer alması ve özellikle yönetimlerine girmesi için gerekli altyapının oluşturulması gerekmektedir. Bu çalışmaların başında Türklerin yaşadıkları ülkelerde iletişim alanındaki okullarda eğitimlerine devam etmeleri teşvik edilmeli, bunun için gereken burs ve yardımlar sağlanmalıdır.
24. Batılı ülkelerde ve Rusya, Moldova, Çin gibi ülkelerde yaşayan Türk topluluklarla olan ilişkilerin, bu ülkeler ile Türk Dünyası arasındaki ilişkileri daha ileri düzeylere taşıyacak, küresel barış ve istikrara katkı sağlayacak şekilde güçlendirilmesi için gerekli adımlar atılmalıdır.
25. Ortak Türk tarihini anlatan kitaplar basılmalı, ortak sorunları konu eden, Türklüğü tanıtan daha çok film, belgesel, televizyon programı yapılmalıdır. Ortak eserlerin tanıtımına daha fazla önem verilmelidir.
26. Türk Dünyası için bir "entelektüel elektronik veri tabanı" oluşturulmalıdır. Bu veri tabanında diğer dillerdeki kaynakların tercümeleri de yer almalı ve tüm Türk coğrafyasını ilgilendiren konular bir araya getirilmelidir. Bu veri tabanının oluşturulması için Uluslararası Türk Akademisi öncelikle inisiyatif almalıdır.
27. Türk Dünyası'ndaki üniversiteler arasında işbirliği artırılmalıdır. Ortak değer ve bilgilerin geliştirilmesinin yanında bilimsel gelişmenin hızlanmasına da katkı sağlayacak bu işbirliği için projeler geliştirilmelidir. Batı'da birçok örneğini gördüğümüz ikili anlaşmalar şeklinde TÜBİTAK ile Türk Cumhuriyetleri arasındaki ilişki güçlendirilmelidir.
28. Dünya Türk Forumu'nun kurumsallaşması bakımından farklı bölgeler/ülkeler ve topluluklar adına temsilcilikler ihdas edilmelidir. Ayrıca Forum'dan çıkan sonuçların daha fazla kişiye ulaşması ve etkinliğinin artması için Dünya Türk Forumu sekreteriyasının Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi gibi uluslararası kuruluşlara gözlemci olması için çalışma yapılmalıdır.
29. "Kadın", "Gençlik", "Çocuk" gibi alt başlıklar üzerinden Dünya Türk Forumu altında etkinlikler düzenlenmeli ve bu kalıcı hale getirilmelidir.
30. Dünyanın farklı bölgelerinde yaşayan Türk devletlerinin ya da topluluklarının sorunlarını daha özel bakış açısıyla ele alan bölgesel etkinlikler, temsilcilikler işbirliği ile düzenlenmelidir.

Ayrıca Tüm Türk Dünyası'nı ilgilendiren şu konularda da fikir birliğine varılmıştır:

31. Özbekistan ve Türkmenistan; Nahcivan Anlaşması'ndaki yerlerini almaları ve Türk Keneşi'ne resmî olarak katılmaları için davet edilmelidirler. Devlet dışı bir aktör olarak Dünya Türk Forumu bünyesinde oluşturulacak bir heyetin kendilerine bu konun önemini ve Dünya Türk Toplumu'nun bu yöndeki ısrarlı ve samimi isteğini belirten görüşlerini yazılı ve sözlü olarak ulaştırılması sağlanmalıdır.
32. Türk Diasporalarının buldukları ülkelerde güç ve etkinliklerini derinleştirebilmeleri, yaşadıkları ülkelere daha nitelikli katkı sunan kurumsal yapılara dönüşebilmeleri için en az 10 yıl süreli uygulanacak, bölge ve ülke farklılıklarını dikkate alan bir çerçeve program geliştirilmeli ve tüm aktörlerin rolü esnek bir yaklaşımla tarif edilmelidir.
33. KKTC'de yeni Cumhurbaşkanı'nın seçilmesini müteakip yeniden başlayacak olan Kıbrıs Müzakerelerinin sonuç alıcı ve son olması teyit ettirilmelidir. Bu son görüşmenin sonunda Türk devletlerinin KKTC'yi resmî olarak tanımalarına hazırlık yapılmalıdır.
34. Kırım'ın ilhakı, uluslararası hukuka aykırı ve dünya barışını tehdit eden bir girişimdir. Başta Kırım Lideri Mustafa Abdülcemil Kırımoglu olmak üzere, bütün Kırımlılara öz vatana girip yaşama hakkı tanınmalıdır. Kırım-Tatar Türklerinin millî kimliklerini korumalarının önündeki engeller kaldırılmalıdır.
35. Ermenistan, Azerbaycan toprakları olan Dağlık Karabağ bölgesi ve çevresindeki 7 ildeki varlığını sonlandırmalı, askerî birliklerini geri çekmelidir. Bu bölgelerden diğer Azeri şehirlerine kaçanlar kendi topraklarına geri dönmelidirler.

25 Nisan 2015, İstanbul

